

& 122. quod scilicet mirum non sit, aliquando remo-
tiores t' esse melioris conditionis quam proximiores,
ob id quod proximior, ut filius, detrahit legitimam, &
Trebellianicam: remotior verò non. Non sanè vrget
nostro in casu consideratio hęc, quia D. Honoratus ex
persona D. Herculis eius patris poterit detrahere, &
consequi, quod non detrahit, & nō consumpsit dictus
eius pater.

Septima, & vltima est conjectura, quæ dicitur ab
27 idenditate, t' imò majoritate rationis, ob quam dicere
solemus testatorem grauarem fideicommissio primū
institutum, voluisse grauare etiam substitutum sive
id sit per comprehensionem, sive per extensionem de
casu ad casum, vel de persona ad personā. Hoc nostro
in casu esse extensionem de casu ad casum admittendā
decidit Guido Papæ in q. 53. 1. incipit. Miles quidam.
col. 3. vers. Alia est ratio & secunda, &c. qui testatur,
sic fuisse decisum in camera cōsilij Gratianopolitani.

28 Et esse admittendam extensionem de casu ad casum
in substitutionibus fideicommissarijs, quando eadem
est ratio, affirmant Angelus, Alexander, Socinus sen.
Iason, & alij multi, quos concessi in commentarijs de
præsumptionibus. lib. 4. præsumptione 73. nu. 4. vbi.
nu. 6. scripti, quanplures grauissimos interpres idē
affirmasse, de ipsis substitutionibus fideicommissarijs
29 t' extendendis de persona ad personam, ob præsumptā
testatoris voluntatem. Et præter illos in loco commen-
moratos, idem multis nouē respondit Io. Petrus Sur-
dus in cons. 96. nu. 38. 39. & 44. lib. 1. & licet ego ipse
præcitat in loco scripti, multum esse hac in re iudicis
arbitrio tribuendum: at tamē nostro in casu cū, tot tan-
q; sint conjecturæ, & quidem satis vrgentes, volun-
tatis nostri testatoris pro D. Horatio, vt censeatur sub-
stitutus etiam D. Honorato iuniori, dicendum est, cū
esse admittendum, cueniente casu mortis dicti D. Ho-
norati sine filijs.

Non obstante nunc adducta in contrarium. Nam ad
primum respondet vno verbo, vt respondi in consil.
117. nu. 26. lib. 1. q; eti regulariter, & in dubio onus
restitutionis fideicommissi non censetur repetitum à
persona instituti in personam substituti, sicq; ab unius
persona in personam alterius; attamen aliter dicendū
est, quando extant contraria conjecturae voluntatis te-
statoris, & fortius quando appetit de manifesta eius
voluntate, vt nostro in casu.

Non obstat secundum, quia respondet, vt respondi in consil.
in dicto cons. 117. num. 29. vers. Non obstat tertium;
quod in casu dict. a. l. hæredibus ff. ad Trebell. consta-
bat, testatore non posse reuocare bona conseruare in agnatione,
& familia: cū vocasset etiam sœminam, quæ familiæ
testatoris conseruare non potest: constabat etiam testa-
torem fecisse vnum tantum gradum substitutionis. Et
demum testator ille non considerauit defectum liberorum, sed solam eorum existentiam. Diuersum, imò
contrarium est hoc nostro in casu, in quo testator iste
voluit, bona conseruari in agnatione, & familia sua, di-
gressus est ad plures substitutionis gradus; & tandem
considerauit defectum liberorum. Ita quoque de con-
ditione momentanea legato, & substitutioni adiecta
loquuntur Constitutiones Seueri, & Antonini in d.l.
cū vxori. C. quando dies legati cedat, & in l. si quis
hæredem. C. de in sit. & subst.

Non obstat tertium argumentum, quia respondet
nostro in casu impleri conditionem specificè, si mor-
tuus D. Honorato iuniori sine filijs, admittatur D. Ho-
ratus, quem fuisse hoc in casu vocatum supra multis
demonstrauimus conjecturis.

Non obstat quartum argumentum, quia responde-
tur, verum non esse, quod defecit conditio, & onus
restitutionis fideicommissi; ex quo ostendimus, repe-

titum, & continuatum fuisse à persona dicti D. Her-
culis in personam D. Honorati eius filij erga D. Ho-
ratium.

Non obstat quintum & vltimum argumentū; quia
respondeatur, vt dixi in consil. 117. nu. 3. lib. 2. & retu-
li supra in sexta conjectura Oldradum in dicto cōsil. 21.
loqui eo in casu, in quo eti testator fecit duos gradus
substitutionis; Vnum, quo vocauit inuicem filios, &
nepotes institutos; Alterum, quo substituit ecclesiam:
attamen secundus ille gradus nihil operari poterat ad
agnationis conseruationem; vt nostro in casu confi-
deratur. Dixi etiam in d. consil. 117. nu. 3. 1. vers. accedit
præterea. Et in dicta sexta conjectura, Oldradum re-
spondit eo in casu, in quo testator non considerauit
defectum filiorum positorum in conditione: sed solā
eorum existentiam, cui satisfactum dicitur, cū semel
exiterint, quidquid inde eueniat. Reliqua responsa
Doctorum, quos in argumeto dixi, secutos fuisse Ol-
dradum, declarauit in dicto consil. 117. nu. 3. 2. & multis
sequentibus. His intelligimus quo bono iure conten-
dat Illustrissimus Do. Horatius declarari, quod, eue-
niēte casu (quod Deus auertat) mortis Illustrissimi D.
Honorati iunioris sine filijs masculis, succedere ipse
possit, & debeat, exclusis prædictis Illustrissimis DD.
Ioanna & Claudia Maria; ne aliqui eis succedenti-
bus contingat nō solum Marchionatum Campanæ,
sed etiam munitissimum Monaci oppidum fortissimum
propugnaculum Italia, præsertim Ducatus Medioli-
ni, peruenire ad exterios, & forte hostes Regis Catho-
licæ Maiestatis, cui fideles admodum semper se præsti-
terunt maiores prefati D. Horatii, cuius fides, probitas,
& vita integras iam satis superq; cognita ita fuit
Philippe secundo Regi religiosissimo, ac potentissimo,
vt nunc est Philippo tertio filio, ac hæredi, non modo
Regnorum, sed & omnium virtutum paternarum.

Quæsuum etiam à me fuit, an ipse D. Horatius pe-
tere nunc possit, declarari an decedente dicto D. Ho-
norato iuniori, successio ad se pertinet, exclusis dictis
30 fratribus? Respondi agere nō posse, t' vt in specie post
Antonium Gomezium tradit. Atrius Pinellus in l. 1.
in tercia parte, nu. 78. C. de bonis mater.

S V M M A R I V M .

1 Filios in conditione positos, non censeri testamento voca-
tos ultra ducentum auctores affirmasse, contrarium pro-
pè infinitus defendisse. nu. 2.

3 Rota Romana exempla sequenda.

4 Hæredem patris non posse reuocare bona fideicommissi
sibi debita, ab ipso patre alienata. nu. 5.

6 Alienationem rei obnoxiae fideicommissi factam pend-
te conditione, resoluīt eius evenit.

7 Hæredem non posse reuocare fideicommissum remissum à
defuncto in diuisione cum fratribus.

8 Testatore posse disponere de bonis fideicommissi suo hæ-
redi restituendis.

9 Fideicommissum non posse reuocari ab hærede grauati,
qui illud alienauit, cum est relictum nulla adiecta
causa.

10 Fideicommissum relictum vt bona conseruentur in agna-
tione, posse reuocari ab hærede grauati, si alienetur.

11 Primo genitaram, sive maioratum, & fideicommissum à
patre procedere.

12 Primo genitara bona alienata à grauato; non posse ab hæ-
rede reuocari.

13 Fideicommissi casum excusi argumento sumpto ab feu-
do de pacto & prouidentia. nu. 14.

15 Vasallus hæredem non posse reuocare diuisiōnem feudi co-
mitatus.

F A

Consilium MCXCVI.

174

FACTI SPECIES.

D Om. Nicolaus Masselinus Pisauriensis condi-
dit testamentum, in quo sibi hæredes instituit
Benedictum primum, Vincentium, & Nicolaum se-
cundū suos filios, & si unus (hac sunt verba testato-
ris) & plures ipsorū quandocunq; decederent in eta-
te pupillari, vel sine filijs legitimis & naturalibus
eisdem, seu eisdem præmortuibus superiuientes,
& superiuenter substituit aquis portionibus.

Mortuo testatore, & diuisa hæreditate inter
prenominatos filios obuenit in partē Benedicti pri-
mi prædiū quoddam nuncupatum il Patarino, &
alia bona.

Benedictus primus moriens condidit testamen-
tum, in quo instituit hæredem D. Claram matrem,
cui substituit Vincentium fratrem, & si Vincentius
decederet quandocunq; (hac sunt verba testatoris)
sine filijs legitimis & naturalibus, eidem substi-
tuit Ioannam.

Euenit post mortem dicta D. Clara, vt penē tota
facultas Nicolai primi peruererit ad Vincentium,
qui Vincentius vendidit penē omnia dicta bona,
& in specie vendidit dictum prædiū nū cupatum
il Patarino, D. Comitissa Lauinia de Sanctinellis.

Modo Nicolaus tertius, & aliqui hæredes Bene-
dicti secundi (Nicolaus tertius, & Benedictus se-
cundus sunt filij & hæredes beneficiati dicti Vin-
centi venditoris) agunt contra possessores dictorū
bonorum, & in specie contra D. Comitissam peten-
tes illis relaxari dictum prædiū, ex eo quia fue-
runt possiti in conditione, tam in testamento Nico-
lai primi eorum aui, quam in testamento Benedicti
corum patrum, & sic ad fideicommissum vocati.

D. Comitissa respondit, quod non censentur vo-
cati, ex eo quia solum fuerunt possiti in conditione sim-
pliciter, nulla scilicet adiecta qualitate significati-
ua vocationis ex testamento.

Nicolaus primus testator

Benedictus primus Vincentius bonorum
testator secundus vendor secundus

Nicolaus tertius

Benedictus secundus

Actores.

Initium à Domino.

C O N S I L I U M M C X C V I .

X proposita facti specie duæ elicitiur dubi-
tationes. Prima quarum est, an Nicolaus
secundus, & Benedictus secundus filij Vin-
centi possiti positi in conditione à Benedicto pri-
mo testatore dicantur vocati per fideicommissum ex
testamento, vel potius vt succedant ab intestato?

Secunda est dubitatio, admissio citra veri præiudi-
cium, q; dicti filij censeantur vocati per testamentum;
an possint nunc contraenire alienationi facta à Vin-
centio eorum patre, cuius hæredes sunt.

Illa prima dubitatio est verè dubia, imò valde apud
doctores controvessa; sicuti constat ex innumeris pro-
pè auctoribus, qui pro una, & altera opinione referun-
tur à Iosepho Rustico in tract. an, & quando liberi in
conditione positi vocētur, in cap. 2. parte prima, & se-
cunda; qui fusissimè & diligentissimè totam hanc dis-
putationem exagit. In illa enim parte prima dicti
cap. 2. commemorat primū ultra ducentum aucto-
res, qui secuti Accursium in l. Lucius, la 2. ff. de hæred.
instit. negarunt, filios t' in conditione positos censi-
vocatos ex testamento, vt scilicet hæres instituti dica-
tur per fideicommissum grauatus ipsis filijs suis resti-
tuere. Postmodum in eadem parte prima à nu. 1. vsq;
ad illius patris finem ipse Rusticus refert decem & se-
ptem argumenta, quæ ad comprobandum opinionem
hanc vñ sunt passim præcipiti in numeri doctores. In
secunda vero parte dicti secundi capituli idem auctor
alios prop̄ infinitos refert interpres affirmantes; q;
imò ij filij t' positi in conditione censemur vocati ex
testamento, atque ita eorum patrem hæredem in institu-
tum dici grauatum eis restituere per fideicommissum.
Deinde idem Rusticus recenset decem & octo argu-
menta hac pro opinione à doctoribus considerata. Et
verè secundum hanc opinionem sum & ego plures se-
cutus, sicuti etiam aduertit idē Rusticus in dicto ca. 2.
in secunda parte, num. 1. ad finem. & præter responsa
à me de re hæredem, & à Rustico relata idem scripsi
in commentarijs de præsumptionibus lib. 4. præsump.
76. nu. 2. Quocirca in discussienda, & enucleanda hac
tam ancipiū, & controversissima disputatione non est,
quod adhibeam maius studium, & diligentiam; sed vt
solū dicam, quid haec in causa obseruandum sit. Et
quidem crediderim obseruari posse & debere primam
illam opinionem, quod scilicet filij ij positi in condi-
tione non dicantur vocati ex testamento, vt per fidei-
commissum succedant. Nam aduerti, atque considerui;
quod eti sunt validæ rationes hinc & inde; & vir-
geant pro vtraque parte doctorum auctoritates: atta-
men frequentiora iudicata extiterunt hac pro opinio-
ne. Ita sanè iudicauit Consilium (Parlementum Galli
appellant) Gratianopolitanū summam apud omnes au-
ctoritatis, vt testatur Guido Papæ in q. 39. incipit. Do-
ctores col. 3. vers. & hec limitatio; vbi refert plures sic
iudicasse prædictum Consilium; & subiungit, sanè
& iustè fuisse seruatam opinionem hanc Accursij in
dicta l. Lucius; & ab ea non esse recedendum in iudi-
cando. Sic quoque iudicauit Camera Imperialis, vt af-
firmat Andreas Gailius in lib. 2. prædicarum obserua-
tionum, obseruatione 136. in fine. Idem pariter bis ter
que censuit Senatus Subalpinus, vt refert Thesaurus
in decisione 96. nu. 6. Ita quoque scio aliquando iudi-
casse Rotam Bononiensem. Hanc quoque opinionem
seruari apud Hispanos ab Audientia, hoc est Senatu
Cathalonie testis est Celsus Hugo in cons. 25. nu. 5.
Et demum secundum hanc opinionem iudicauit Ro-
ta Romana; quemadmodum testatur ipsa Rota in de-
cisione 1154. nu. 1. & 3. lib. 3. in nouissimis. Cū er-
go tot & tanta sint præiudicia, hoc est ante iudicata
amplissimorum Tribunalium, præsertim illius Sacra
Rotæ Romanæ, in qua sedere solent Iurisconsulti emi-
nitissimi; eorum iudicium & exemplum sequēdum
erit; sicuti declarando l. nemo. C. de sent. & interlocut.
om. iud. scribunt Afflīct. in decisione 383. nu. 8. Ro-
landus in consil. 70. nu. 17. lib. 2. & alij, quos recensui in
commentarijs de præsumptione, lib. 1. q. 1. num. 27. vbi
3 alia ad rem rescripsi. Et exempla t' Rota Romana ser-
uari præsertim conuenit in inclita ciuitate Pisauri, in
qua causa hæc perractatur; cum vrbs illa subiit me-
diatè Sedi Apostolicæ; sicuti simili in casu dicimus,
quod quando ius Pontificium discrepat à iure Cesa-
re, t'.

Iacobi Menochij

reō, lex ipsa Canonica obseruari debet in terris media tē ecclesiā subditis. Ita scribunt Socinus sen. in consil. 92. num. 11. vers. sed pars aduersa. lib. 3. & Felinus in cap. quā in ecclesiarum. nu. 59. de constitut.

Secunda est dubitatio, admissio citra veri praejudicium, q̄ dicti filii censeantur vocati per testamentum, an possint nunc contrauenire alienationi factā à Vincen- tio eorum patre, cuius hæredes sunt? Respondendum est, contrauenire non posse, atque ita permisum eis non esse reuocare prædium à dicto eorū patre venu- ditum D. Comitis Lainiae. Primo, quia vera & re- cepta doctorum sententia est, filium effectum hæredem patris t̄ non posse reuocare bona fideicommissi sibi debita ab ipso patre alienata. Sic sanè responderūt Rom. in cons. 18. vīta facti na ratione. nu. 4. & Fnlgosius in cons. 67. paterfamilias; qui responderunt, hæredē t̄ nō posse contrauenire donationi factā à suo antecessore de bonis fideicommissis subiectis, & ipsi hæredi restituendis. Ita quoque Alex. in cons. 3. in princ. num. 1. lib. 3. consuluit, hæredem grauati, qui vendidit bona fideicommissi alioqui illi hæredi restituenda non posse illi alienationi contrauenire, sicq; bona alienata reuocare, sic & Ruinus in cons. 7. nu. 39. lib. 1. censuit, quod licet alienatio t̄ rei supposita fideicommissio fa- cta pendente conditione, refoluatur per conditionis euuentum. l. vlt. §. fin autem. C. communia deleg. & fideicom. attamen si fideicommissarius succedit hæredi grauato, qui bona illa alienauit contra fideicommissis voluntate & dispositionem, non poterit alienatio nem illam reuocare. Et idē Ruinus in cons. 25. nu. 11. lib. 2. fecutus est Romanū, & Alex. supra commemo- ratos. Sic & Parisiū in cons. 34. in fi. lib. 2. Socin. iun. in cons. 116. num. 53. lib. 1. & Alcia. in resp. 51. in fi. secundum impressionem antiquam Lugdunēsem; re- sponderūt, hæredes t̄ illius, qui diuidendo cum fratre bona subiecta fideicommissio, remissio ipsius fideicom- missi onere, non posse eam diuisiōne infringere, & fideicommissum reuocare. Et idem Soc. iun. in cons. 107. nu. 56. lib. 3. respondit, testatorē posse disponere de bo- nis t̄ fideicommissi sui antecessoris restituēdis suo hæ- redi. Sic & Alba in cons. 73. nu. 1. lib. 1. Et prædictos sum & ego secutus in cons. 89. nu. 60. & multis sequen. lib. 1. Et illis accedit nūc Rota Roma, in decisi. 110. in secunda parte, quā voluit hac in re distinguere casum simplicis fideicommissi t̄ casu fideicommissi, adiecta expressa testatoris prohibitione, ne bona à se fideicom- missio supposta; vt scilicet illo primo casu si grauatus restituere alienat, eius t̄ hæres non possit alienationi contrauenire, atque ita non potest reuocare. Et hoc in casu intelligit Rota ibi in fine que scripti in d. consi. 89. num. 79. qui sanè casus conuenit huic nostro, de quo agimus: cū testator nullam apposuit prohibi- tionem alienationis. In secundo vero casu, quando te- stator præter simplex fideicommissum adiecit expres- sam prohibitionem, ne possint bona alienari, sed quod 10 perpetuō in familia conseruentur, hæres t̄ grauati alie- nantis possit alienationem reuocare. Qui casus nō con- uenit huic nostro, vt ex iam dictis constat. & ob id de veritate illius decisionis, de qua dubito, nō contendo.

Secundō comprobantur prædicta ex eo, quod fidei- cōmīsum, & primogenitura: t̄ quæ apud Hispanos appellatur maioratus a pari procedunt; cūm verò nil aliud sit maioratus, seu primogenitura quā bona sup- posita restituti, sicq; fideicommissi, sicuti scribūt Ioannes Lopus in cap. per vestras. §. 44. nu. 5. de dona- tio. inter virum & vxo. Didacus Couarr. Simancas, Padilla, Sarmientus, & alij, quos referunt, & sequitur Lu- douicus Molina in lib. 1. de Hispano. primog. cap. 1. nu. 7. Atqui, si primogenitus, seu maior natu, cui bona ipsius primogeniture, seu maioratus sunt p̄stāda, &

12 restituēda, efficitur hæres t̄ grauati restituere, non po- terit contrauenire alienationi de dictis bonis factā ab ipso grauato. Ergo idem dicendum est in casu nostro de bonis his alienatis à dicto Vincen- tio, cuius hæredes sunt dicti Nicolaus & Benedictus actores. Illa minor argumenti propositio probatur auctoritate præallegati Ludouici Molina in dicto tract. de Hispano pri- mogen. lib. 4. cap. 1. nu. 21. & nu. 22. & Melchior Pa- laez in tract. maioratum, in quarta parte. q. 16. col. 2. vers. quibus tamen non obstantibus.

Tertiō vel ex eo etiam confirmantur prædicta, q̄ 13 licet t̄ argumentari à feudo ex pacto & prouidentia, hoc est à feudo concessio pro se, filijs, & descēdētibus ad fideicommissum, sicuti scribunt multi ex doctoribus, quos statim referam. Atqui licet prædictum feudum ex pacto & prouidentia dispositione legis, & conuen- tione Principis concedentis, & vasalli acquirentis non possit alienari in præjudicium filiorum, & descendē- tium, quibus debet restituī: attamen si vasallo alienati hæres extiterit is, cui debuit fieri restitutio, non potest illi alienationi contrauenire, sicq; bona alienata reuocare, sic & Ruinus in cons. 7. nu. 39. lib. 1. censuit, quod licet alienatio t̄ rei supposita fideicommissio fa- cta pendente conditione, refoluatur per conditionis euuentum. l. vlt. §. fin autem. C. communia deleg. & fideicom. attamen si fideicommissarius succedit hæredi grauato, qui bona illa alienauit contra fideicommissis voluntate & dispositionem, non poterit alienatio nem illam reuocare. Et idē Ruinus in cons. 25. nu. 11. lib. 2. fecutus est Romanū, & Alex. supra commemo- ratos. Sic & Parisiū in cons. 34. in fi. lib. 2. Socin. iun. in cons. 116. num. 53. lib. 1. & Alcia. in resp. 51. in fi. secundum impressionem antiquam Lugdunēsem; re- sponderūt, hæredes t̄ illius, qui diuidendo cum fratre bona subiecta fideicommissio, remissio ipsius fideicom- missi onere, non posse eam diuisiōne infringere, & fideicommissum reuocare. Et idem Soc. iun. in cons. 107. nu. 56. lib. 3. respondit, testatorē posse disponere de bo- nis t̄ fideicommissi sui antecessoris restituēdis suo hæ- redi. Sic & Alba in cons. 73. nu. 1. lib. 1. Et prædictos sum & ego secutus in cons. 89. nu. 60. & multis sequen. lib. 1. Et illis accedit nūc Rota Roma, in decisi. 110. in secunda parte, quā voluit hac in re distinguere casum simplicis fideicommissi t̄ casu fideicommissi, adiecta expressa testatoris prohibitione, ne bona à se fideicom- missio supposta; vt scilicet illo primo casu si grauatus restituere alienat, eius t̄ hæres non possit alienationi contrauenire, atque ita non potest reuocare. Et hoc in casu intelligit Rota ibi in fine que scripti in d. consi. 89. num. 79. qui sanè casus conuenit huic nostro, de quo agimus: cū testator nullam apposuit prohibi- tionem alienationis. In secundo vero casu, quando te- stator præter simplex fideicommissum adiecit expres- sam prohibitionem, ne possint bona alienari, sed quod 10 perpetuō in familia conseruentur, hæres t̄ grauati alie- nantis possit alienationem reuocare. Qui casus nō con- uenit huic nostro, vt ex iam dictis constat. & ob id de veritate illius decisionis, de qua dubito, nō contendo.

S V M M A R I V M .

- 1 Iniurianum verbalium actionem dari vbi probetur verba esse iniuriosa, & animo iniuriæ inferende dicta.
- 2 Principis liberalitatem nunquam damnari.
- 3 Iniurianum non præsumi in verbis zelo bono prolatis.
- 4 Errorem non dari in his que sunt nullo iure vetante.
- 5 Iniurianum non præsumi in verbis ambiguis.
- 6 Principem Opt. Max. locum in terris obtinere.
- 7 Militibus hospitationem deberi, & stipendia, quibus ta- men hodie non sunt contenti. nu. 8.
- 8 Iniurianum non præsumi ex verbis ambiguis.
- 9 Iniurianum non fieri sine voluntate eius inferendi.
- 10 Iniurianum non fieri sine voluntate eius inferendi.
- 11 Maleficia propria distingui. num. 12.
- 12 Iniurianum erga Principem suum non præsumi.
- 13 Iniurianum erga Principem suum non præsumi.
- 14 Iniurianum erga Principem suum non præsumi.

Iniurianum

Consilium MCXCVII.

175

- 15 Iniurianum ex verbis ambiguis declarari ab eo qui protu- lit verba.
- 16 Iniurianum non præsumi ex verbis obiter dictis.
- 17 Iniurianum verbalem prolatam declarare & arguire præ- cedentium verba. nu. 18.
- 18 Iniurianum non fieri sine dolo.
- 19 Dolum non præsumi in homine prouecto.
- 20 Dolum non præsumi in eo qui pro communi utilitate verba iniuriosa profert.
- 21 Dolum non præsumi in subdito, qui nunquam aduersus Principem aliquid molitus est. nu. 23.
- 22 Dolum non præsumi in subdito, cum verba diriguntur ad suum Principē, publicè maxime. nu. 25.
- 23 Iniuriarum & obrectatorum obliuiscis solere Principes laude dignos.
- 24 Obrectatoribus Principes non esse infensos, probatur exemplis.
- 25 Principes obrectatoribus gratias habere.

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C X C V I I .

- Q** Vi iniuriarum t̄ ac maledicentia accusatio- nem aduersus aliquem instituit, duo ostē- dere, & probare debet: alterum, verba esse iniuriosa, & maledicta: alterū prolatā fuisse verba illa animo inferendi iniuriam, & maledicendi. De his itaque duobus differendum est circa verba à Perillustri D. Senatori Testaffo scripta suis in annota- tionibus ad decisiones fælicis memoriae Illustri. D. Præsidis eius patris. Et primū de verbis, quā in additionibus ad procēdiū ipsarum decisionū sic leguntur. Circa numerum Senatorum, licet optimam Caroli Emanuelis Serenissimi nunc regnantis constitutione cautum esset, vt duodecim tantum conscriberentur cū duobus Præsidibus, illeq; numerus sat amplius, & sufficiens ad omnes huius ditionis causas decidendas repetiretur, fuit tamen postea ambitione cogēte, & postulantum importunitate mentem Principis im- pellente, ampliatus, & vsque ad decimum octauum adactus; & cū noua iterum constitutione de anno 1602. res ad priorem numerum redacta fuisse, nunc iterum omnia fuerūt iuri suo pristino restituta, & adeō in immensum crevit, vt magna cum istius supre- mi ordinis iactura, & inutili impensa, totiusque statutū incōmodo, pro causarum minori expeditione, (que ex multiplicitate causatur) viginti Senatores ultra Capitanum Iustitiæ, Vicariū, & Locumtenentem generales, ad mensam sedere reperiantur, necq; huic rei forma certa tradi potest, quia cū à Principe fluant, & refluant iuris dictiones, in eius lib- ro arbitrio positum est, vel numerū augere, vel restrin- gere, &c. His sanè verbis ostendit D. Senator, Celsitū dinem suam malè non egisse, fecisseq; augendo, & mi- nuendo Senatorum numerum: cū is, qui aliquid nō prohibuit iure diuino, vel naturali facit, quod suo li- bero arbitrio facere potest, non erret, t̄ nec in aliquam incurrit reprehensionē; sicuti scribunt à me congesti in lib. 1. de arbitriis iud. q. 13. col. 1. Et hoc quidem arbitrium augendi, & minuēdi numerum non solum Senatorum, sed etiam aliorum magistratum frequēs fuit apud Romanos, sicuti testatur Modestinus multis in locis. l. 2. ff. de orig. iuris. & apud nostrā x̄tatis Principes. De illis vero verbis scriptis à D. Senator, in additionibus ad decisi. 149. versi. fed quid dicendū, &c. pautis agam; cum nullam prorsus continant iniu- riā, vel maledicentiam aduersus Serenissimū DD. Ducem. Nam cum ita impersonaliter scripta legitur. Sed quid dicendum de illis hospitationib. militum, quib. tota die patria nostra grauatur, &c. intelligimus recipere posse triplēcē t̄ sensum. Alterū, q̄ patria gra- uaretur ab ipso Serenissimo DD. mandante milites hospitari. Alterū, q̄ grauaretur à Commissariis, qui obūebant munus hospitandi ipsos milites. Tertium, quod grauaretur ab ipsis met militibus. Primus ille sen- sus recipiendus non est; cum Principes t̄ qui locū Dei Opt. Max. in terris obtinet in administratione sibi sub- ditorū, sicuti ex Aris. in lib. 3. polit. c. 9. scripsi in Com- mentariis de præsumptionibus. lib. 2. præsumptio. 10. nu. 4. non præsumatur indebet grauare aliquem; sed velle, quod iustum est, & legibus consentaneū, vt scri- bunt Calcaneus in consil. 120. nu. 8. Decius in consil. 380. nu. 2. & Gozad. in consil. 101. num. 10. quos secu- tus sum in dicta præsumptio. 10. nu. 8. Consentaneū au- tem est legibus, q̄ milites, t̄ qui pro iusto bello à Prin- cipe suscepto, ita hospitentur à subditis, vt solo hospita- tio contenti sint, & nihil aliud ab ipsis hospitantibus extorqueant, sicuti statim dicemus. Nullum itaque grauamen infert Princeps, mandando milites hospita- ri: & consequenter sensus dictorum verborum cōue- nire minimē potest Serenissimo DD. Duci secundus sensus, quod scilicet patria grauaretur à Commissariis, qui hospicia eligunt, & distribuunt, potest satis cōmo- G g de